

Jumalateenistus Nõos P, 08.09.24 kell 11.00, 15. pühapäev *post Trinitatis*, vanavanemate päev, ussimaarjapäev

Lektsioonid: Esr 3:10–13; Lk 1:49–55

Jutlus: Kl 3:15

Laulud: 189 (1–4); 194B (1–3, 4); 224 (1–4); 392B (1–4)

Ja teie südameis valitsegu Kristuse rahu, millesse te olete kutsustud ühe ihuna. Ja olge tämulikud!

Selles apostli ilusas üleskutses kuulsime kolme märksõna: rahu, üks ihu ja tänu. Mida need kolm märksõna tähendavad ja kuidas nad omavahel seotud on, sellest tulebki järgnevas kõnes juttu.

Kõigepealt rahu. Kasutame seda sõna tavaliselt kahes tähenduses: (1) vägivalda, relvastatud võitluse, tüli, vaenu puudumine ja (2) sisemise erutuse või ärevuse puudumine. Niisiis väline ja sisemine rahu.

Rahu on midagi, mis on inimese eluks hädavajalik. Pikaajaline rahu puudumine mõjub igaühele meist laastavalt: rahutuna ei saa me elada oma elu normaalselt. Seepärast teeme oma elus alati suuri jõupingutusi rahu saavutamiseks.

Praegu käib Euroopas Ukrainas juba kolmandat aastat täiemahuline sõda. Usun, et kõigi eurooplaste soov on see, et see sõda võimalikult ruttu lõpeks. Ukrainlaste jaoks on oluline, et vägivald ja relvastatud võitlus lõpeksid. Teiste maade jaoks, kuhu sõda pole jõudnud, on oluline inimeste sisemise rahu taastamine.

Ent mida me oleme suutnud selle rahu saavutamise nimel ära teha? Mitte midagi! Väliste rahu puhul polegi ju teada, milline see täpselt olema peaks. Pealegi on eri riikidel rahust Venemaa-Ukraina sõjas erinev arusaam – vastavalt sellele, kui ohtlikuna Venemaa kui agressor kellelegi tundub. Ja eurooplaste sisemine rahu ei pruugi taastuda ka siis, kui sõlmitakse väline rahu. Sest rahuõlmimise tingimused võivad teha mõnesid inimesi või rahvaid veelgi rahutumaks kui sõda ise.

Tahan selle näitega öelda, et inimlike vahenditega me rahu saavutada ei suuda. Kui inimesed sõlmivad omavahel rahu, siis muudab see alati kellegi rahutumaks kui enne. Ükskõik, kas vaatame asja siis välise või sisemise rahu seisukohalt.

Kuidas siis tõelist rahu saavutada? Seda ei saagi saavutada, vaid see peab tulema väljastpoolt! Ja ei saa isegi öelda, et peab tulema: see on Jumala arm ja halastus, et ta inimestele rahu kingib. Psalmides 42 ja 43 küsib Laulik: „Miks sa oled nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees?“ Ja teab ka vastust: „Oota Jumalat!“ Kirikuisa Augustinus kirjutab oma „Pihtimuste“ I raamatu algul: „Issand, Sa oled meid teinud Enda jaoks ja rahutu on meie süda, kuni ta ei puhka Sinus.“

Niisiis tuleb rahu Jumalalt, kogu oleva Loojalt, kui ta meie peale halastab.

Ja Jumal on meie peale halastanud! Ta on andnud meile rahu oma Poja Jeesuse Kristuse läbi. Jh 14:27 ütleb Jeesus oma jüngerile: „Rahu ma jätan teile, oma rahu ma annan teile. Mina ei anna teile nõnda, nagu maailm annab.“ Niisiis on Kristuse rahu midagi hoopis erinevat inimlikust rahust, millest ülal juttu oli.

Tänase jutlusealuses kirjakohtas on Kristuse rahu jaoks kasutatud verbi $\beta\rho\alpha\beta\epsilon\acute{\upsilon}\omega$, mis viitab vahekohtuniku tegevusele. Kui Kristuse rahu meie südameis valitseb, siis on Kristus meie südames vahekohtuniku rollis, nagu spordivõistlustel. Meie oma inimlikust tarkusest ei tea, mida meile meie rahuks – nii väliseks kui sisemiseks – tarvis on. Ka Jeesus nutab Lk 19:42 Jeruusalemma linna pärast: „Kui ka sina sel päeval ära tunneksid, mis sinu rahuks on vaja! Ent nüüd on see sinu silmade eest peidus.“

Ent kui Kristus on meie südames, siis annab Ta Jumala vahekohtunikuna õiguse tõelisele, jäädavale rahule. Mitte sellisele rahule, mida me omaenese tarkusest endale taotleme: meelelahutus, joovastavad joogid ja meelemürgid, avaliku arvamusel eest põgenemine, kriitikute mahasurumine ja nii edasi. Selline rahu on ajutine ja sellele järgnev rahutus on suur.

Ent Kristuse rahu kõige tähtsam omadus on selle püsivus: see ei kao ka siis, kui meile tehakse ülekohut ja me teeme teistele ülekohut. Nõnda võib olla ja ongi inimlikku rahutust tihti ka kirikus, sest kiriku moodustavad ju tavalised inimesed. Kuid kirikus on alati ka Kristuse rahu, mis on püsiv

ja mis võidab alati inimliku rahutuse. Sest Kristus annab kristlaste südames õiguse Jumala rahule. Siit jõuamegi meie kirjakohta järgmise märksõna juurde: üks ihu.

Jumal on tahtnud nii, et meie südames tegutsev vahekohtunik Kristus annab meile oma rahu siis, kui me hoiame kokku oma õdede ja vendadega Kristuses. Paulus kasutab koguduse jaoks teatavasti metafoori Kristuse Ihu, kus iga koguduseliige on justkui üks ihuliige ja kõik nad sõltuvad üksteisest. Kirikuisa Augustinus küsib oma „Pihtimustes“: „Kes võimaldaks mul Sinus rahuneda, [Issand]?“ Augustinus oli ju usklik inimene, kuid siiski õhkas rahu otsides Jumala poole. Ent usun, küllap ta teadis vastust: Jumala rahu jõuab usklikuni koguduses!

Ehk saab seda kujutleda nii nagu emaüas kasvavat last. Lapsel on olemas oma vereringe, kuid see ei toimi ilma ema vereringeta. Koguduses, Kristuse Ihus olles on Kristuse rahu nii meie sees kui ka meie ümber. Ja siis see toimib nii, nagu Jumal on selle rahu kavandanud.

Jah, nagu enne mainitud, ka koguduses võivad toimuda rahutused. Vahel tundub, et koguduseliikmete vahel on koguni rohkem ja ägedamaid tülisid kui väljaspool kogudust. Kuid küllap tuleb see sellest, et hingevaenlane kurat koondab kristlaste südame ette ja Kristuse kogudusse suuremaid jõude, sest ta mõistab: siin ta niisama lihtsalt võitu ei saavuta.

Kuid tänu Jumalale, kuradi pingutused on juba eos luhtumisele määratud! Sest Jeesus ütleb Jh 16:33 jüngerile: „...olge julged: mina olen maailma ära võitnud.“ Kui lubame oma südames ja oma koguduses tegutseda vahekohtunikuna Kristusel, siis oleme kindlates kätes ja ükski inimlik segadus ega tüli saa meid kõigutada.

Jääb veel kolmas märksõna: tänu. Psalmides 42 ja 43 jätkab Laulik juba eespool tsiteeritud mõtet nii: „Miks sa oled nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan teda veel tänada, oma abi ja oma Jumalat!“ Näeme, et Lauliku jaoks on Jumalalt tulev rahu otseselt seotud tänuga: tänu oleks otsekui rahu eesmärk.

Ent mõistame seda ju nii ka igapäevaelus. Kui oleme rahutud, siis on meie tänu formaalne ja sõltub meie viisakusest. Vestluspartner saab aru meie hääletoonist või silmadest, et ehkki me täname, pole meie tänu siiras. Seda kõike seetõttu, et meie südames pole rahu.

Vahel öeldakse ka, et meie elus on palju tänamatust ja nurinat. Tõepoolest, nurisetakse ilma, liikluse ja poekaupade üle. Nurisetakse valitsuse, kaasinimeste ja ajakirjanike üle. Nl 3:39 on kirjutatud: „Miks inimesed elus nurisevad? Igaüks nurisegu omaenese patu pärast!“ Mõistan seda nii, et iga inimese süda on patu poolt rikutud ja seal pole püsivat rahu. Rahutu inimene ei oskagi ju muud kui nuriseda ja tänamatu olla.

Ent kui meie südames on Kristus, kes annab Jumala rahule võidu meie muude, inimlike rahuallikate ees, siis näeme maailma hoopis teise pilguga. Inimene, kellel midagi valutab, ei suuda märgata enda ümber ilu, mis teda rõõmustaks ja muudaks tänulikuks. Terve inimene aga suudab seda ja kõige väiksemgi asi muudab ta tänulikuks.

Seda tervist, püsivat rahu annab Kristus – olles meie südames ja oma koguduses vahekohtunikuks. Sellest püsivast rahust aga tõuseb südamesse tänu.

Eesti vaimulik ja luuletaja Martin Lipp kirjutab ühes 1915. aastal ajal kirjutatud suveluuletuses: „Veel armsa aknast kingu pääl, / Kus pärnad õitsele läinud, / Ma puude vahelt olen sääl / Tuld korraks vilkumas näinud. / See kustund. Tähe järele / Täht ehitab ehapuna, / Silm märg mul, käsi läind käesse / Ja huulil on palvesõna: / „Oh Isa, see õites uinuv maa / Kõik on su jälge ase, / Sääl leida väsind rändaja / Ka puhkepaika lase!“

1915 oli aasta, mil Euroopas käis I maailmasõda. Martin Lipu poeg Uno oli ohvitserina sõjaväljal. Tulevik oli tume. Kuid õpetaja Lipu südames oli veel tänu ühe suveõhtu eest, mis oli tema südamesse kustumatu jälje jätnud. Usun, et selle liigutava meenutuse aluseks oli Kristuse rahu, mis luuletaja südames elas!

Meie kirjakohtale järgnevas lõigus kirjeldab apostel, kuidas kogudus seda Kristuse rahust tingitud tänu väljendama peaks (Kl 3:16–17): „Kristuse sõna elagu rikkalikult teie seas, kõiges tarkuses õpetage ja manitsege üksteist psalmide, hümnide ja vaimulike lauludega, laulge kogu südamest tänulikult Jumalale! Ja kõik, mida te iial teete sõnaga või teoga, seda tehke Issanda Jeesuse nimel, tema läbi Jumalat Isa tänades!“

Niisiis innustab apostel meid üheskoos Jumala sõna ja vaimuliku lauluga Jeesuse nimel Jumalat

tänama. Mis muud see on kui jumalateenistus! Ja seepärast on mul hea meel, et just seda me olemegi tegemas täna siin koduses Nõo Püha Laurentsiuses kirikus!

Selleks, et siduda tänase kirjakoha märksõnad – rahu, üks ihu ja tänu – vanavanemate päevaga, tuli mulle mõttesse üks teine sõna 3. Moosese raamatust 19. peatüki 32. salmist: „Hallpea ees tõuse üles ja vanale anna au!“ Võib-olla küsivad noored: miks siis seda teha? Meie teame ju kaasaegsest ühiskonnast palju rohkem, jõuame palju rohkem ja mõtleme palju kiiremini!

Kuid hallpeal ja vanal on haritud süda, mis tuleb ainult elukogemusega. Teadmised, töövõime ja mõttekiirus on üks asi, sest see on suunatud hakkamasaamisele selles maailmas. Rahu, koguduse ühtsus ja tänulikkus on aga vaade tulevikku, sest südameharidus on Jumala haridus. Jumal aga on igavene ja koos temaga elame isegi siis, kui me sureme!

Õnnistatud vanavanemate päeva!

Aamen.